

گزارش

رهبر انقلاب در دیدار سه‌ساعته با هزاران نفر از مداحان و ستایشگران اهل بیت (ع) تبیین کردند:

لزوم تغییر آرایش تبلیغاتی و رسانه‌ای در برابر تلاش دشمن برای تسخیر دل‌ها و مغزها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری: ایران اسلامی در سالروز میلاد پربرکت حضرت فاطمه زهرا(س)، سراسر نور و سرور و شادمانی بود. به همین مناسبت در حسینیه امام خمینی (ره) نیز در حضور رهبر انقلاب اسلامی و هزاران نفر از محبان اهل بیت(ع)، مراسم پرشور مدیحه‌سرایی، شعرخوانی و منقبت سیده‌النساء‌العالمین برگزار شد.حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در این مراسم که حدود سه ساعت طول کشید، با تبریک ولادت حضرت صدیقه طاهره(س) گفتند: مردم ایران با مقاومت ملی، تلاش‌های مستمر دشمن برای تغییر «هویت دینی، تاریخی و فرهنگی» این ملت را ناکام گذاشته‌اند و امروز نیز ضمن ضرورت آرایش‌یافتن صحیح دفاعی و هجومی در مقابل فعالیت تبلیغاتی و رسانه‌ای دشمن برای حمله به «مغزها، دل‌ها و باورها»، ایران عزیز با وجود مشکلات و کمبودهای موجود در سراسر کشور، به حرکت رو به جلوی خود ادامه می‌دهد. رهبر انقلاب با گرم‌باداشت تقرارن ولادت امام خمینی(ره) به میلاد حضرت فاطمه زهرا(س)، فضائل و مناقب بانوی دو عالم را فراتر از فهم و درک بشر خواندند و افزودند: با این همه، باید فاطمی بود و از آن بانوی اسوه در همه جهات از جمله دین‌داری، عدالت‌خواهی، جهاد تبیین، همسرداری، فرزندپروری و دیگر زمینه‌ها پیروی کرد. ایشان، مداحی را پدیده‌ای بسیار تأثیرگذار برشمردند و افزودند: لازم است با تحقیق و پژوهش به عمق‌یابی، آسیب‌شناسی و جست‌وجوی راه‌های تقویت و تکامل ابعاد مختلف این پدیده حیرت‌انگیز پرداخت. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره به حرکت رو به جلوی مداحی نسبت به گذشته، مداحی را از پایگاه‌های ادبیات مقاومت خواندند و افزودند: هر فکری و امری در صورت نداشتن ادبیات متناسب، به‌تدریج از بین می‌رود و مداحی و هیئت، امروز با تدوین، گسترش و انتقال ادبیات مقاومت، این ضرورت بسیار اساسی را تقویت می‌کند. رهبر انقلاب «مقاومت ملی» را «ساب‌آوری و ایستادگی در مقابل انواع فشارهای سلطه‌گران» تعریف کردند و افزودند: گاهی فشار، نظامی است -مانند آنچه ملت در دفاع مقدس دید و در ماه‌های گذشته نوجوانان و جوانان هم مشاهده کردند- و گاهی هم فشار اقتصادی یا رسانه‌ای و فرهنگی و سیاسی است. رهبر انقلاب، هوجی‌گری و جوسازی عوامل رسانه‌ای و مقامات سیاسی-نظامی غرب را نشانه فشار تبلیغی دشمن خواندند و گفتند: هدف فشارهای مختلف نظام سلطه بر ملت‌ها و در رأس آنها ملت ایران، گاهی توسعه‌طلبی سرزمینی است؛ مانند آنچه امروز دولت آمریکا در آمریکای لاتین انجام می‌دهد. ایشان افزودند: گاهی نیز تسلط بر منابع زیرزمینی هدف است و برخی مواقع هم تغییر سبک زندگی و مهم‌تر از همه، «تغییر هویتی»، هدف اصلی فشارهای سلطه‌گران است. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره به قدمت بیش از صدساله تلاش‌های زورگویان جهانی برای تغییر هویت «دینی، تاریخی و فرهنگی» ملت ایران، گفتند: انقلاب اسلامی همه آن کارها را بی‌نتیجه گذاشت و در دهه‌های اخیر نیز، ملت با تسلیم‌ناپذیری و ایستادگی و پایداری در مقابل ادامه فشارهای گسترده دشمنانش، آنها را ناکام کرده است. ایشان گسترش مفهوم و ادبیات مقاومت از ایران به کشورهای منطقه و برخی کشورهای دیگر را یک واقعیت خواندند و افزودند: برخی کارهایی که دشمن با ایران و ملت ایران کرد، با هر کشور دیگری می‌کرد. آن ملت و کشور کن‌فیکون می‌شدند. رهبر انقلاب با اشاره به تأثیر ربنی مداحی در ماندگارشدن یاد شهدان و تعمیق و گسترش مفهوم مقاومت در کشور، گفتند: امروز فراتر از درگیری نظامی که شاهدش بودیم، در «کانون یک جنگ تبلیغاتی و رسانه‌ای» با جبهه وسیع دشمن قرار داریم؛ چراکه دشمن فهمیده است این ملک و خاک و سرزمین الهی و معنوی، با فشار نظامی تسلیم و تصرف نمی‌شود. ایشان افزودند: البته برخی مرتب احتمال تکرار درگیری نظامی را مطرح می‌کنند و بعضی هم عامدانه در این موضوع می‌دمند تا مردم را دل به شک تگه دارند و دل‌ه‌ها ایجاد کنند که ان‌شاءالله موفق هم نمی‌شوند. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای «خط و خطر و هدف دشمن» را محو «آثار، اهداف و مفاهیم انقلاب و فراموش‌شدن یاد امام خمینی (ره)» دانستند و افزودند: آمریکا در مرکز این جبهه وسیع و فعال قرار دارد، برخی کشورهای اروپایی در اطراف او هستند و مزدوران و خان‌ها و بی‌وطن‌هایی هم که در اروپا تلاش می‌کنند به نان و نوبلی برسند، در حاشیه این جبهه قرار دارند. ایشان شناخت اهداف و «آرایش دشمن» را ضروری برشمردند و گفتند: مانند جبهه نظامی، در این درگیری تبلیغاتی و رسانه‌ای نیز باید آرایش خود را متناسب با نظم و طرح و هدف دشمن تعریف کنیم و بر نقاطی متمرکز شویم که او هدف گرفته است، یعنی «معارف اسلامی، شیعی و انقلابی». رهبر انقلاب، ایستادگی در مقابل جنگ تبلیغاتی و رسانه‌ای غرب را دشوار اما کاملاً ممکن دانستند و گفتند: در این مسیر، مداحان، هیئت‌ها را به کانسون پایبندی به ارزش‌های انقلاب تبدیل کند و با قدردانی از اقبال نسل جوان به مداحی و هیئت، این نسل عزیز را در مقابل اهداف دشمن لجوج و خبیث و دارای امکانات، مصون نمایند. رهبر انقلاب سخنانشان را با چند توصیه به مداحان تکمیل کردند: تبیین معارف دینی و معارف مبارزاتی با تکیه و استناد به زندگی همه ائمه هدی(ع)، حمله به نقاط ضعف دشمن به موازات دفاع مؤثر در مقابل شبهه‌آفرینی‌های او، تبیین مفاهیم قرآنی در عرصه‌های مختلف «شخصی، اجتماعی و سیاسی و چگونگی رویارویی با دشمن» از مهم‌ترین این توصیه‌ها بود. ایشان تأثیر یک نوحه خوش‌ساخت و خوش‌مضمون را گاهی بیشتر از چند منبر و سخنرانی خواندند و گفتند: مداحان مراقب باشند آهنگ‌ها و فرهنگ دوران طاغوت در مجالس و محافل آنها راه پیدا نکند. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در پایان سخنانشان با اشاره به سخنان یکی از مداحان درباره مشکل گرد و غبار خوزستان گفتند: این، از جمله کوچک‌ترین مشکلات است و کمبودها و مشکلات در سراسر کشور زیاد است اما ملت روز به روز با ایستادگی، صدق و صفا و خیرخواهی و عدالت‌خواهی، برای اسلام و ایران آبرو و قدرت ایجاد می‌کند و به توفیق الهی، کشور در حال حرکت، تلاش و پیشرفت است. در ابتدای این دیدار یازده نفر از ستایشگران اهل بیت(ع) به شعرخوانی و مدیحه‌سرایی پرداختند.

سفرهای آخر هفته مسعود یزشکیان به قزاقستان و سپس ترکمنستان را باید یکی از معنادارترین تحرکات دیپلماتیک دولت چهاردهم در ماه‌های اخیر دانست؛ تحرکاتی که فراتر از یک حضور تشریفاتی یا شرکت در یک نشست نمادین تلقی می‌شود و درواقع نشانه‌ای از بازتعریف نگاه تهران به منطقه‌ای است که طی دهه‌های گذشته، اگرچه همواره جایگاهی فراتر از وزن واقعی‌اش در گفتمان سیاست خارجی ایران داشته، اما کمتر توانسته در سطح یک راهبردی پایدار و عملیاتی تثبیت شود. آسیای مرکزی امروز نه‌فقط به دلیل منابع انرژی، خطوط لوله و بازارهای نوظهور، بلکه به عنوان چهارراهی حیاتی در اتصال شرق و غرب و محل تلاقی کریدورهای بزرگ جهانی، از طریق کریدور بین‌المللی شمال-جنوب تا مسیر چین-قزاقستان-ایران، اهمیتی مضاعف یافته است. دولت چهاردهم در چارچوب گفتمان «احیای تعاملات منطقه‌ای»، این منطقه را به عنوان نقطه اتکا برای خنثی‌سازی فشارهای تحریمی، اتصال به شبکه‌های نوین ترانزیت و ارتقای وزن ژئوپلیتیک ایران در نظم رو به تغییر آسیای مرکزی بازخوانی کرده است. در چنین بستری است که دو سفر پیاپی یزشکیان، هم‌زمان با برگزاری اجلاس «صلح و اعتماد» در عشق‌آباد، معنای راهبردی پیدا می‌کند؛ ترکیبی از دیپلماسی اقتصادی-ترانزیتی، سخن‌گفتن از صلح در یک میدان چندجانبه و در نهایت دیدارهای کلیدی در حاشیه نشست، به‌ویژه دیدار با ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه که نقطه نقل این سفر ارزیابی می‌شود.

سخنرانی یزشکیان و بازخوانی مفهوم صلح

یزشکیان سخنان خود را در نشست «صلح و اعتماد» در عشق‌آباد با دعوت به بازاندیشی در مفهوم صلح آغاز کرد؛ روایتی که بر نقد ساختارهای ناعادلانه قدرت در نظام بین‌الملل و استانداردهای دوگانه غرب در قبال خشونت و جنگ متمرکز بود. او با زبانی آرام اما صریح تأکید کرد صلح پایدار فقط زمانی ممکن است که «تأیبرابری، انحصار و تبعیض» از میان برداشته شود و نظام بین‌الملل از منطق استثناکرایی فاصله بگیرد. بخش دیگر سخنان او اشاره مستقیم به رژیم اسرائیل بود؛ اینکه چگونه قدرت‌های بزرگ تلاش کرده‌اند ساختاری برای مصون‌سازی این رژیم از نظارت‌های بین‌المللی ایجاد کنند و نتیجه این رویکرد، استمرار خشونت در منطقه است. یزشکیان یادآور شد تجاوز اسرائیل به خاک ایران و شهادت صدها شهروند کشور نه‌تنها محکوم نشد، بلکه با حمایت آشکار سیاسی و نظامی برخی قدرت‌های غربی مواجه شد. پیام او روشن بود: «تا زمانی که چنین استثناکرایی امنیتی ادامه دارد، نمی‌توان از صلح سخن گفت». او همچنین بر نقش بی‌طرفی فعال تأکید کرد؛ تفسیری که به معنای سکوت و انفعال نیست، بلکه نوعی مسئولیت‌پذیری در برابر نقض حقوق ملت‌هاست. یزشکیان معتقد است راه صلح از مسیر «گفت‌وگوی برابر، برهیز از یک‌جانبه‌گرایی و احترام به منشور ملل متحد» می‌گذرد. این بخش از سخنان یزشکیان نشان داد دولت چهاردهم به دنبال بازگرداندن ایران به قلب گفت‌وگوهای منطقه‌ای جهانی است؛ نه از مسیر تنش‌آفرینی، بلکه با اتکا به روایت عدالت‌محور و چندجانبه‌گرا.

عشق‌آباد: میدان دیدارهای دوجانبه و چندجانبه

سفر یزشکیان به ترکمنستان فقط برای حضور در یک نشست نمادین طراحی نشده بود. سلسله دیدارهای دوجانبه با رهبران کشورهای مختلف، وزن دیپلماتیک این سفر را افزایش داد و نشان داد دولت چهاردهم در پی فعال‌سازی دیپلماسی چندلایه در آسیای مرکزی است.

دیدار با رئیس‌جمهور ترکمنستان: اعتماد متقابل به عنوان دارایی راهبردی

در دیدار با «سردار بردی‌محمداف»، رئیس‌جمهور ترکمنستان، یزشکیان بر ثبات روابط چند دهه اخیر دو کشور تأکید کرد؛ روابطی که همواره از تنش‌های امنیتی دور بوده و بر پایه دوستی، احترام و برابری شکل گرفته است. او به‌صراحت از کندی اجرای برخی توافقات -به‌ویژه در حوزه گاز و کریدورهای ترانزیتی- انتقاد کرد و خواستار اقدام مستقیم طرف ترکمنی شد. عشق‌آباد نیز ضمن تأکید بر پیوندهای فرهنگی و تاریخی دو ملت، از گسترش همکاری‌ها استقبال کرد.

همکاری در سایه پیوندهای تاریخی و تهدیدهای مشترک
در دیدار با «عبد‌اللطیف رشید»، رئیس‌جمهور عراق، یزشکیان پروژه ریلی شلمچه-بصره را یکی از اولویت‌های ایران دانست و بر ضرورت مقابله با سیاست‌های تنش‌آفرین اسرائیل در منطقه تأکید کرد. رئیس‌جمهور عراق نیز روابط با تهران را بخشی از امنیت ملی کشورش خواند.

پیگیری پرونده‌های مرزی و ترانزیتی
دیدار با شهزاد شریف، نخست‌وزیر پاکستان بر تسریع توافقات اخیر، گسترش بازارچه‌های مرزی و رفع موانع حمل‌ونقل و ترانزیت متمرکز بود. دو طرف همچنین بر ضرورت هم‌افزایی برای مقابله با تهدیدات امنیتی مشترک تأکید کردند.

دیدار با نخست‌وزیر میانمار
دیدار با «نیو ساو»، نخست‌وزیر میانمار، وجهی کمترپدیده‌شده از دیپلماسی

خوانش راهبردی سفر یزشکیان به قزاقستان و ترکمنستان

یک سفر، سه نشانه

وحیده‌کریمی

دولت چهاردهم را عیان کرد. یزشکیان تأکید کرد ظرفیت‌های فنی و اقتصادی مهمی برای همکاری ایران و میانمار وجود دارد و عضویت تهران در آسه‌ان می‌تواند یک مسیر مکمل برای تقویت تعاملات باشد. میانمار نیز برای همکاری‌های نفتی، فنی و بانکی ابراز تمایل کرد.

دیدار با ولادیمیر پوتین: نقطه نقل سفر

بی‌شک مهم‌ترین دیدار این سفر، گفت‌وگوی یزشکیان و ولادیمیر پوتین بود؛ دیداری که در شرایط ژئوپلیتیک پیچیده و در سایه حمله اخیر آمریکا به تأسیسات هسته‌ای ایران، اهمیتی مضاعف یافته است.

رئیس‌جمهور در دیدار همتای روس خود، با تأکید بر عزم تهران برای اجرای توافق جامع همکاری‌های راهبردی میان ایران و روسیه گفت: مصمم هستیم توافقی را که به امضا رسانده‌ایم، اجرایی و عملیاتی کنیم و انتظار داریم طرف روس نیز روند اجرای این توافقات فیمابین را تسریع و نهایی کند. مسعود یزشکیان با ابراز خرسندی از سطح بسیار خوب و رو به گسترش روابط تهران-مسکو، از حمایت‌های روسیه از جمهوری اسلامی ایران در مجامع بین‌المللی قدردانی کرد. رئیس‌جمهور

با تأکید بر عزم تهران برای اجرای توافق جامع همکاری‌های راهبردی میان دو کشور، تصریح کرد: مصمم هستیم توافقی را که به امضا رسانده‌ایم، اجرایی و عملیاتی کنیم. همکاری‌های مشترک به‌ویژه در حوزه نیروگاهی، حمل‌ونقل و راهگد‌ها در حال پیگیری است. در زمینه کریدوری نیز تا پایان سال زمینه‌های کامل اجرای این پروژه از سوی ایران فراهم خواهد شد. انتظار داریم طرف روس نیز روند اجرای این توافقات را تسریع و نهایی کند. یزشکیان همچنین با اشاره به اهمیت توسعه کریدورهای شمال-جنوب و شرق-غرب، گفت: پیگیری این مسیرها با سرعت در جریان است و قطعاً دستور شما موجب شتاب‌گیری اجرای این پروژه‌های مهم و راهبردی خواهد شد. رئیس‌جمهور همکاری‌های کشاورزی میان دو کشور را بسیار مفید توصیف کرد و افزود: این الگو می‌تواند در سایر حوزه‌ها نیز توسعه یابد. ما هیچ راهی جز همکاری مشترک، به‌ویژه بر بستر سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای نظیر شانگهای و بریکس برای مقابله با یک‌جانبه‌گرایی نداریم.

رئیس‌جمهور روسیه نیز در این دیدار با ابراز خرسندی از ملاقات با رئیس‌جمهور کشورمان، امضای توافق جامع همکاری‌های راهبردی میان دو کشور را نقطه عطفی در روابط دوجانبه و رویدادی بسیار مهم توصیف کرد.

ولادیمیر پوتین با اشاره به روند بسیار مثبت و رو به گسترش روابط دو کشور گفت: روابط تجاری ایران و روسیه در سال گذشته ۱۳ درصد و در ۹ ماهه امسال هشت درصد افزایش داشته است. همکاری‌های مشترک در حوزه نیروگاهی و توسعه زیرساخت‌های کریدوری ادامه خواهد داشت و در حال بررسی همکاری در زمینه انتقال گاز و برق به ایران هستیم. رئیس‌جمهور روسیه با بیان اینکه در مسائل بین‌المللی نیز تماس‌ها و هماهنگی‌های نزدیکی میان دو کشور برقرار است، تأکید کرد: روسیه همواره از جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل حمایت کرده و این مواضع استمرار خواهد داشت. ولادیمیر پوتین همچنین در پایان سلام‌های گرم خود را به رهبر معظم انقلاب اسلامی ابلاغ کرد.

اقتصاد، انرژی و کریدورها

مسئله انرژی، محور ثابت روابط ایران و ترکمنستان باقی مانده است. همکاری‌های دو کشور در حوزه سوآپ گاز قابلیت توسعه تا سطح چندجانبه را دارد و می‌تواند بخشی از معماری جدید انرژی در آسیای مرکزی باشد. افزون بر این، خط‌آهن ایران-ترکمنستان-قزاقستان که از اینچپه‌برون می‌گذرد، یک مسیر کلیدی برای اتصال ایران به آسیای مرکزی و تبدیل کشور به هاب ترانزیتی منطقه است. بازار آسیای مرکزی به‌شدت به کالاهای ایرانی، از محصولات پتروشیمی و پلیمری تا مصالح ساختمانی و محصولات کشاورزی نیاز دارد و دولت چهاردهم تلاش دارد این ظرفیت را به محور جدید همکاری‌های اقتصادی تبدیل کند. اشتراکات فرهنگی، پیشینه تمدنی و روابط سیاسی مثبت نیز بر این ظرفیت افزوده است.

سفر قزاقستان: لایه مکمل دیپلماسی ایران در آسیای مرکزی
سفر به قزاقستان که یک روز پیش از سفر عشق‌آباد انجام شد، مکمل حلقه دیپلماسی ایران در منطقه بود. استقبال رسمی «قاسم ژومارت توکایف» در کاخ ریاست‌جمهوری و دیدارهای فشرده در طول سفر، نشان داد آستانه جایگاه ویزه‌ای در راهبردی منطقه‌ای تهران دارد. یزشکیان در دیدار با توکایف بر

اشتراکات فرهنگی و موقعیت تاریخی دو کشور در مسیرهای جاده ابریشم تأکید کرد و گفت کریدور قزاقستان-ترکمنستان-ایران یکی از مقرون‌به‌صرفه‌ترین مسیرهای ترانزیت کالااست و می‌تواند به محور رشد تجارت دو کشور تبدیل شود. در ادامه این سفر، دیدارهای هیئت‌های عالی‌رتبه، سخنرانی یزشکیان در دانشگاه پزشکی قزاقستان و حضور او در نشست مشترک تجار و بازرگانان انجام شد؛ بستری که قرار است در مرحله بعد با امضای اسناد همکاری جدید تکمیل شود.

در این سفر مقامات عالی جمهوری اسلامی ایران و قزاقستان در حضور رؤسای جمهور دو کشور و در راستای ارتقای سطح روابط، هفت سند و تفاهم‌نامه همکاری دوجانبه امضا و مبادله کردند. در ادامه برنامه‌های سفر مسعود یزشکیان رئیس‌جمهور به قزاقستان، مقامات عالی‌رتبه دو کشور در حضور رؤسای جمهور، هفت سند و تفاهم‌نامه همکاری در زمینه‌های حمل‌ونقل، ترانزیت و لجستیک، مبادلات فرهنگی، معاضدت حقوقی، بهداشت و درمان، تعاملات دیپلماتیک و رسانه‌ای تبادل کردند. همچنین رئیس‌جمهور کشورمان و رئیس‌جمهور قزاقستان بیانیه مشترک میان دو کشور را امضا کردند. همچنین مسعود یزشکیان، رئیس‌جمهوری، در نشست خبری مشترک با آقای قاسم ژومارت توکایف، رئیس‌جمهور قزاقستان، با قدردانی از دعوت رسمی، حسن استقبال و میزبانی گرم دولت و ملت قزاقستان، به اشتراکات عمیق فرهنگی، تاریخی و دینی میان دو ملت اشاره کرد و گفت: جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قزاقستان دو کشور مسلمان در یک حوزه تمدنی مشترک هستند و شخصیت‌هایی چون فارابی، حکیم فرزانة مشرق‌زمین با میراث و اندیشه ماندگار خود، همچون حلقه‌ای مستحکم پیونددهنده فرهنگ و تمدن دو کشور و الهام‌بخش همکاری‌های امروز محسوب می‌شوند.

رئیس‌جمهور با بیان اینکه ایران در چارچوب سیاست همسایگی اهمیت ویژه‌ای برای منطقه آسیای مرکزی قائل است، قزاقستان را «شریک مهم ایران در منطقه و همسایه مؤثر در حوزه دریای خزر» توصیف کرد و افزود: در گفت‌وگوهای سازنده و مفصل با رئیس‌جمهور قزاقستان، طیف گسترده‌ای از موضوعات دوجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفته و اراده‌ای مشترک و قوی برای ارتقای سطح روابط در تمامی حوزه‌ها وجود دارد.

آسیای مرکزی و بازگشت به اولویت فراموش‌شده

در جمع‌بندی تحرکات دیپلماتیک اخیر، سفرهای یزشکیان به قزاقستان و ترکمنستان را باید بیش از یک برنامه تشریفاتی یا یک نمایش سیاست خارجی ارزیابی کرد؛ این سفرها نشانه بازگشت ایران به اولویت فراموش‌شده آسیای مرکزی است؛ منطقه‌ای که اکنون در میانه رقابت قدرت‌های بزرگ، تحولات شتابان کریدوری و جابه‌جایی مراکز ثقل اقتصادی جهان قرار دارد. اگر دهه گذشته، توجه سیاسی و امنیتی ایران بیشتر معطوف به غرب آسیا، بحران‌های پیرامونی و پرونده‌های پرتنش امنیتی بود، اکنون بازگشت به آسیای مرکزی بیانگر یک چرخش استراتژیک است؛ چرخشی که می‌کوشد موقعیت ایران را از «دولت درگیر بحران» به «دولت سازنده مسیر» تبدیل کند. بخش مهمی از پیام این سفرها را باید در بازگرداندن مسئله صلح به مرکز گفتمان ایران جست‌وجو کرد؛ آن‌هم در زمانی که استانداردهای دوگانه قدرت‌های بزرگ در بحران‌های جهانی به یکی از محورهای اصلی نقد ایران بدل شده است. قزاقستان که سابقه میزبانی مذاکرات هسته‌ای و ابتکارهای صلح بین‌المللی را دارد، پلتفرم مناسبی برای بازتعریف این روایت فراهم می‌کند و امکان می‌دهد ایران پیام خود را در صحنه‌ای کمتر قطبی‌شده بازتاب دهد.

به موازات آن، محور دوم این بازگشت، تقویت روابط دوجانبه با همسایگان آسیای مرکزی بر مبنای انرژی و ترانزیت است. ترکمنستان با ذخایر عظیم گاز و موقعیت بی‌بدیل جغرافیایی و قزاقستان با ظرفیت‌های گسترده حمل‌ونقل و منابع طبیعی، برای ایران فقط «همسایه» نیستند؛ آنها حلقه‌های حیاتی در اتصال اقتصاد ایران به شبکه‌های شمال-جنوب و شرق-غرب هستند. در شرایطی که تحریم‌ها مسیرهای متعارف تجارت خارجی را محدود کرده‌اند، این دو کشور می‌توانند بخشی از فشار اقتصادی را از طریق جابجایی مسیرهای جایگزین کاهش دهند. دیدار یزشکیان با ولادیمیر پوتین نیز بعد دیگری از این معادله است. این دیدار، در ادامه امضای «معاهده جامع همکاری» میان ایران و روسیه، حامل پیام روشنی از تداوم همکاری راهبردی میان دو کشور است و نشان می‌دهد ایران قصد دارد نقش فعالی در معماری امنیتی اوراسیا ایفا کند. در کنار این تحولات، تهران در حال پیشبرد نوعی دیپلماسی چندلایه است؛ از میانمار و پاکستان تا عراق. هدف این استراتژی، خروج از تک‌بعدی‌بودن سیاست خارجی و ایجاد شبکه‌ای از توازن‌ها و ائتلاف‌های انعطاف‌پذیر است که هزینه‌های فشار جراحی را کاهش دهد. در نهایت، اهمیت اصلی این بازگشت به آسیای مرکزی در تلاش ایران برای تقویت نقش خود در کریدورهای بین‌المللی نهفته است؛ تلاشی که اگر با اجرای عملی پروژه‌های مشترک همراه شود، می‌تواند ایران را از یک بازیگر فرعی به محور اقتصاد منطقه بدل کند. سفرهای اخیر، مقدمه‌ای است بر سیاست کلان دولت چهاردهم برای تثبیت جایگاه ایران در نظم جدید اوراسیا؛ نظمی که ریل‌گذاری آن از همین امروز آغاز شده است.

تهران در حال پیشبرد نوعی دیپلماسی چندلایه است؛ از میانمار و پاکستان تا عراق. هدف این استراتژی، خروج از تک‌بعدی‌بودن سیاست خارجی و ایجاد شبکه‌ای از ائتلاف‌های انعطاف‌پذیر است که هزینه‌های فشار جراحی را کاهش دهد

گزارش

ظریف: رابطه با چین، روسیه و غرب باید اختیاری باشد نه دیکته‌شده

وزیر امور خارجه اسبق جمهوری اسلامی ایران، با بیان اینکه رژیم اسرائیل ریشه همه مشکلات و بحران‌های منطقه است، بر اهمیت همکاری منطقه‌ای در چارچوب طرح‌های «مودت» و «مناره» تأکید کرد و گفت: ما منطقه‌ای قوی می‌خواهیم که همگی در آن قدرتمند باشند. «محمدجواد ظریف» در پنل «دیپلماسی در زمان جنگ و آینده منطقه» در حاشیه نمایشگاه بین‌المللی کتاب عراق تصریح کرد: نتایج هشت دهه تجاوزگری مداوم رژیم صهیونیستی در منطقه برای همه کاملاً روشن است. هیچ‌کس جز این رژیم نمی‌تواند مسئول این همه مشکلات و بحران‌ها در منطقه ما باشد. او افزود: در گذشته، اسرائیلی‌ها وانمود می‌کردند مشکل ایران است و آنها با ایران می‌جنگند، اما امروز آنها در سوریه همچنان می‌جنگند. چرا آنها امروز به سوریه حمله می‌کنند؟ آیا ایران در سوریه حضور دارد؟ این یکی از نمونه‌هایی است که به طور دقیق به شما می‌گوید ریشه‌های مشکل در منطقه ما چیست. ظریف با اشاره به اینکه دو گزینه و دو راه پیش‌روی ما در منطقه قرار دارد، گفت: راه اول سخن‌گفتن درمورد گذشته است و راه دیگر صحبت درمورد آینده و درس‌گرفتن از گذشته تا اشتباهاتی را که مرتکب شده‌ایم، تکرار نکنیم. اما نباید زندانی گذشته بناییم، زیرا در این صورت نمی‌توانیم افق‌های آینده را ببینیم، و اگر نتوانیم پتانسیل آینده را ببینیم، قطعاً اشتباهات گذشته را تکرار خواهیم کرد. او درباره صحبت درمورد آینده اظهار کرد: می‌توانیم کارهای زیادی انجام دهیم. من پیشنهادی را در محله اکونومیست ارائه دادم و آن را «مودت» نامیدم که به معنای سازمان گفت‌وگوی اسلامی برای شرق آسیاست. به‌جای خصومت، درمورد دوستی و برادری صحبت می‌کنیم.

ظریف درباره موضوع فناوری هسته‌ای در منطقه گفت: ما اینجا فقط یک مشکل هسته‌ای داریم که آن هم سلاح‌های هسته‌ای اسرائیل است، اما پتانسیل زیادی برای آینده داریم. استفاده مشترک از انرژی هسته‌ای برای همه ما امکان‌پذیر است. به همین دلیل من پیشنهادی در نام «مناره» ارائه دادم که به معنای شبکه خاورمیانه برای تحقیقات و مشورت هسته‌ای است. او افزود: بنابراین، ما می‌توانیم با هم علیه سلاح‌های هسته‌ای و برای انرژی هسته‌ای همکاری کنیم. اگر ما در ایران فناوری غنی‌سازی داریم، می‌توانیم آن را با برادران عرب و مسلمان خود به اشتراک بگذاریم. اگر دوستان سعودی ما قادر به توسعه شکافت (هسته‌ای) مورد استفاده برای تولید برق در نیروگاه‌های هسته‌ای) هستند، می‌توانیم این انرژی شکافتی را با بقیه برادران خود در منطقه به اشتراک بگذاریم. می‌توان آنچه را که داریم برای منطقه‌ای بهتر با هم ترکیب کرد. همچنین تبلیغات اسرائیل را شکست خواهیم داد؛ زیرا اسرائیل تنها رژیمی است که سلاح‌های غیرقانونی در منطقه دارد.

ظریف همچنین با ابراز افتخار از اینکه اولین سفر خارجی او پس از پایان مسئولیت رسمی به عراق بوده است، بر عمق روابط بین دو کشور تأکید کرد و گفت: اگر کتاب من را بخوانید، در انتهای کتابم فهرستی از کشورهایی را که به آنها سفر کرده‌ام آورده‌ام و بسیار متفخرم که اولین سفرم به عراق بود و بیشتر سفرهایم به این منطقه است. بیش از ۷۰ درصد سفرهایم به خاورمیانه، آفریقا و شرق آسیا بوده و حتی ۳۰ درصد باقی‌مانده که به اروپا و آمریکا بوده یا برای شرکت در جلسات سازمان ملل بوده یا برای مذاکرات هسته‌ای. او در ادامه به رد اتهام مطرح‌شده علیه خودش افزود: من را به آمریکایی‌بودن متهم می‌کنند؛ درحالی‌که تحریم‌های آمریکا علیه من اعمال شده است، پس یک آمریکایی را تصور کنید که نمی‌تواند به آمریکا سفر کند؛ وزیر خارجه اسبق ایران گفت: کسانی هستند که به یک ایران قوی اعتقاد راسخ دارند و من همچنین نامزدهای انتخاباتی را (در عراق) دیدم که خواستار «عراقی قوی» هستند و کسانی هستند که عربستان قوی را می‌خواهند. من یک منطقه قوی می‌خواهم؛ یک ایران قوی، یک عراق قوی، یک عربستان قوی و اینکه همگی قوی باشند، زیرا همه ما باید تلاش‌های خود را با هم یکپارچه کنیم تا اینکه از خود برابر دیگران که می‌خواهند به ما دیکته کنند و با ما بازی کنند، محافظت کنیم.